

voleb oznámí se politickému okresnímu úřadu. Ustanovení právě uvedená mají i tehdy platnost, má-li se obsaditi místo obecního rady neb starostovo během volební periody uprázdněné.

V Čechách svolává schůzi ku volbě představenstva, která se děje vždy písemně, dosavadní starosta, na Moravě pak nejstarší z nově zvolených členů výboru. Zvláštní ustanovení platí o volbě starosty v Praze. Viz o tom §§ 57 a 61 pražského statutu.

Poplatky: Reklamace, které během zákonné lhůty ve příčině obsahu listin volebních se podají, jakož i rekursy proti rozhodnutí o těchto v čas podané jsou prosty poplatků (p. s. 44, s. popl. z.). Podobně i plnomocenství ku výkonu práva volebního do zastupitelstva okresního oprávněnými voliči vydaná poplatkům nepodléhají (výn. min. fin. ze dne 15. srpna 1861 č. 83 ř. z.).

Konečně sluší podotknouti, že volby do obecního zastupitelstva chráněny jsou zákonem ze dne 17. prosince 1862 č. říš. zák. 8 ročníku 1863 čl. VI.

Řeč úřední.

Úřední řečí rozumíme onu řeč, jíž užívají úřadové ve vnitřních svých záležitostech a ve stycích svých se stranami a úřady jinými. Pokud se týče úřadů, podrobených ministerstvům vnitra, spravedlnosti, financí, obchodu a orby upravena je otázka ta nyní u nás v Čechách min. nař. ze dne 24. února 1898. Jazykovým tímto nařízením, jež vstoupilo v platnost 15. březnem 1898, zrušeno bylo zejména jazykové nařízení ze dne 5. dubna 1897 č. 12 z. z. a pak min. nař. z 5. dubna 1897 č. 13 z. z., jež upravovalo jazykovou kvalifikaci úředníků při úřadech v království Českém dosažených (viz čl. Národnost). V platnosti však zůstaly zvláštní jazykové předpisy týkající se zeměpanských pokladen a úřadů, jež s penězi co činiti mají, jakož i předpisy upravující vnitřní službu manipulační úřadů poštovních a telegrafních, konečně i předpisy upravující styky s úřady vojenskými, četnictvem, jakož i s úřady mimo Čechy ležícími, zejména s úřady ústředními (§§ 8, 14, 16 cit. nař. z. 1898). Ve stycích úřadů státních s úřady samosprávnými užíváno buď pak jednacím jazyka úřadů posléz dotčených (§ 15 nař.). Shora cit. nař. ze dne 24. února 1898, jež ostatně vydáno bylo jen prozatímně a s výhradou zákonného upravení otázky jazykové, spočívá na zásadě, že každý obyvatel v království Českém domáhati se může práva svého v tom neb onom jazyku zemském. S tím souvisí předpis, že vyřízení žádostí a podání stran vyhotoví se v tom jazyku, ve kterém bylo podání vzneseno, že dále protokoly sepíší se stranami v tom jazyku, ve kterém strany svá prohlášení učinily, že konečně výpovědi svědecké zapíší se v jazyku, ve kterém byly učiněny (§§ 1, 2, 6 nař.). Úřední vyhotovení, jež strany nevyvolaly aneb jež svědčí osobám, které věc nevznesly, stanoví se v tom jazyku, kterým mluví osoba, pro niž je vyhotovení určeno. Není-li to známo aneb není-li to jazyk zemský, užito buď toho jazyka zemského, jemuž strana dle povahy věci (zejména dle místa pobytu) rozumí (§ 4). Uvésti sluší, že listiny neb jiné písemnosti, jež jsou sepsány v tom neb onom jazyku zemském a jichž užití se má co příloh neb dokladů, nemusí býti na druhý jazyk zemský překládány (§ 83). Co se týče řeči úřední a služební, určuje § 7 nař., že jí je ten jazyk zemský, jenž je dle posledního sčítání lidu obcivacím jazykem obyvatelstva sídlícího v okrese úřadu, o který jde. V územích

smíšených platí rovnou měrou oba jazyky zemské. Za smíšené úřední okresy sluší pak pokládati:

a) úřední okresy těch úřadů a orgánů, jichž obvod úřední zahrnuje jen jednu neb více obcí, když aspoň v jedné obci je dle posledního sčítání lidu obcovacím jazykem aspoň jedné čtvrtiny obyvatelstva druhý zemský jazyk;

b) úřední okresy těch úřadů, jichž obvod úřední zahrnuje celý soudní okres, když obyvatelstvo aspoň jedné pětiny obcí soudního okresu přiznává se k druhému jazyku zemskému aneb když aspoň pětina obcí je, co se týče jazyka, smíšená způsobem v odst. a, dotčeným;

c) úřední okresy těch úřadů, jichž úřední okres zahrnuje v sobě více soudních okresů, když aspoň jeden soudní okres hlásí se k druhému jazyku zemskému aneb jej ve smyslu lit. b) sluší za smíšený pokládati;

d) úřední okresy úřadů zřízených pro hlavní město Prahu.

Pokud není nic jiného stanoveno, užito bud úřední řeči i při úkonech, jež slouží k vyřízení žádostí nebo přednesení stran; v územích smíšených užito však buď toho jazyka zemského, ve kterém stalo se přednesení strany. Úřední řeči budiž dále užito — ač nesluší-li dle povahy věci užiti druhého jazyka zemského — i při úkonech, jež se zavádějí bez zakročení stran; v územích smíšených užito pak buď jazyka, jenž odpovídá povaze předmětu. Všechny úřední vyhlášky, jež v povšechnou známost v zemi uvésti sluší, dějí se v obou jazycích zemských, úřední vyhlášky určené jen pro jednotlivé okresy neb obce, stanou se v zemských jazycích obvyklých v příslušných okresích neb obcích (§ 9). Je-li v téže věci zúčastněno více osob, jež užily při předneseních neb žádostech svých různých jazyků zemských, vyhotoví se vyřízení neb rozhodnutí v obou jazycích zemských, ač nedohodly-li se strany, že vyhotovení státi se má jen v jednom jazyku zemském. Při úředních úkonech sloužících k vyřízení a rozhodnutí věci takové, užije úřad, pokud strany při úkonech těch spolupůsobí, své řeči úřední, v územích smíšených budiž však užito obou jazyků zemských, ač-li se strany na jednom z nich nedohodly (§ 10).

V záležitostech trestních užito buď jazyka, jímž mluví obviněný. V tomto jazyku zejména i hlavní líčení se odbývá, státní zástupce a obhájce svá přednesení činí a soud své nálezy a usnesení prohlašuje.

V ý j i m k y nastati mohou:

1. Je-li to nutným vzhledem k výjimečným poměrům (zejména vzhledem ke složení lavice porotců), neb 2. žádá-li obviněný sám, by bylo užito druhého jazyka zemského. Hlavní přelíčení proti více obviněným, kteří nemluví týmž jazykem zemským, odbývá se v tom jazyku zemském, který dle náhledu soudu účelu hlavního přelíčení spíše odpovídá. Ve všech však případech buďtež výpovědi obviněného a svědků sepsány v jazyku, kterého užily osoby tyto a též i nálezy a usnesení buďtež každému obviněnému v tomto jazyku ohlášeny a k jeho žádosti vyhotoveny (§ 11).

Ve sporech občanských vede se protokol o ústním jednání v úřední řeči soudu, ve smíšených okresích však v jazyku prvního podání (žaloby, žádosti), pokud obě strany při jednání neužily druhého jazyka zemského. V tom jazyku, ve kterém se vede jednací protokol, protokolovati též sluší bezvýminečně všechna soudcovská prohlášení. Výpovědi svědků, znalců a stran, jež se vyslýchají za účelem provedení důkazu, nutno osvědčiti v protokolu tím jazykem, ve kterém osoby ty vypovídaly. Totéž platí

i o přednesených stran a prohlášeních jimi při ústním jednání učiněných; pokud protokol nepodává toliko obsah přednesení stran. Soud pak užívá při jednání toho jazyka, ve kterém strany jednání vedou, tedy po případě obou jazyků zemských, pokud jich strany při ústním jednání užívají (§ 12).

Zápisy do knih a rejstříků veřejných (desk zemských, knih horních, pozemkových, vodních atd., rejstříků obchodních, společenstev) dějí se v jazyku, v jakém žádost byla podána, pokud se týče v jazyku výměru, na základě něhož se zápisy dějí. Tohoto jazyka budiž užito i při doložkách intabulačních a při výtazích ze zmíněných knih a rejstříků veřejných. Předpisy tyto platily podstatně již dříve, novotou je však ustanovení, že neshoduje-li se řeč žádosti o zápis s úřední s řečí úřadu v okrese jednojazyčném, jenž zápis vykonává, připojení nutno k zápisu i překlad v řeči úřední. K tomuto překladu budiž pak k žádosti stran vzat zřetel při vyhotovování výtahů z knih a rejstříků veřejných (§ 13 nař.). Co se konečně týče jazykové kvalifikace úředníků, musí každý úředník ten jazyk zemský znáti, jehož při úřadu, při kterém je dosazen, skutečně potřebuje. Dle této zásady budiž pak již při vypisování konkursů postupováno (§ 17).

Uvedené zásady obsahuje podstatně i jazykové nařízení vydané pro Moravu, avšak s tím rozdílem, že předpokládá dvojjazyčnost všech úřadů v nařízení jmenovaných. Předpokládání to souvisí s moravskými poměry etnografickými, jež zcela jinak jsou utvářeny než v království Českém.

Ředitelství drah státních.

Zřízením zvláštního ministerstva železničního na základě organizačního statutu pro státní správu železniční, který vydán byl nařízením ministerstva obchodu a min. železnic ze dne 19. ledna 1896 č. 16 ř. z., upravena byla zevrubně organizace a obor působnosti ředitelství státních drah. Jsou pak to asi tato ustanovení:

I. Úkol a postavení ředitelství státních drah.

Ředitelství státních drah podřízena jsouce ministerstvu železnic a odkázána na jeho pokyny opatřovati mají místní správu všech tratí přináležejících v jich okres; na ně spadá zodpovědnost za bezpečnost a pořádek vozby v jich okrese ve smyslu dopravního řádu železničního ze dne 16. listopadu 1851 č. 1 ř. z. z r. 1852; ve všech záležitostech spadajících v obor jich působnosti jednají s příslušnými civilními a vojenskými úřady přímo — vyjímaje nejvyšší úřady ústřední — pokud podle zvláštních nařízení nebo dle vzpomenutých statutů nestýkají se s úřady těmito taktéž přímo; k výkazu vojenských úřadů mají ředitelství státních drah ve svém obvodu bezpodmínečně vyhověti všem požadavkům při dopravě vojska a potřeb pro vojsko a domáhati se na vyšších místech po případě žádoucích prostředků dopravních.

II. Zásady organizační.

1. Každé ředitelství státních drah jest jednotným úředním místem pro hlavní odvětví železniční služby dopravní, pro správu stavební, pro správu dílen, materiálu, dále pro všechny správní, obchodní a finanční, pokud se týká, účetní záležitosti.

2. Jemu podřízeny jsou: sekce (odborní) pro zachování drah, staniční úřady, správy topíren, dílen, skladišť, správy železničních závodů, plavební